

O, kakor bratje smo jih sprejeli:
z vero in upanjem
in ljubeznijo;
kot tabernaklji ob darovanju
bila so naša srca odprta —
in zdaj smo z njimi
kakor sovražniki!

Varalice, sejmarji besed
so izneverili nam vero,
so osleparili nam upanje;
za srebrnike laži-apostoli
(o, enajst jih je med dvanajstorigo!)
križali so ljubezen našo,
dali, žejni, ji piti žolča! . . .

In vajina žalost
se ni še prevrgla v srd?
In vidva še vedno
molčita tu,
sklonjena borca,
in čakata —?
Do kdaj še,
do kdaj?

Anatole France / *Gestas*¹

Gestas, je rekel Gospod, stopi v nebeški raj!
«Gestas je v naših starih misterijih ime razbojniku,
križanemu ob Kristovi desnici.»

(Augustia Thierry, *La Rédemption de Larmor.*)

V tem času baje živi malovreden dečko z imenom Gestas, ki zлага najslajše pesmi na svetu. Na toponosem obličju mu je bilo zapisano, da bo polten grešnik in proti večeru se mu zle radosti svetijo v zelenih očeh. Mlad ni več. Bunke na črepini so se mu jele lesketati nalik bakru. Na tilnik mu visé dolgi zelenkasti lasje. Pri vsem tem pa je preprost in je ohranil otroško vero svojega detinstva. Kadar ni v bolnici, prebiva v kaki hotelski sobici med Panthéonom in Botaniškim vrtom (Jardin des Plantes). Ondi v starem ubornem oddelku ga pozná sleherni kamen, mračne uličice imajo potrpljenje z njim, in ena teh uličic, obrobljena z

¹ To je pesnik Paul Verlaine, ki je upodobljen tudi v romanu *Rdeča lilija*, in sicer pod imenom Choulette. (Op. prev.)

vinarnami in beznicami, mu je posebno pogodno, kajti na nekem hišnem oglu nosi sveto Devico zamreženo v njeni modrikasti vdolbini. Zvečer hodi od kavarne do kavarne ter opravlja svoje olske in alkoholske postaje v stalnem redu: véliki posli razuzdanosti zahtevajo metode in pravilnosti. Pozna noč je, ko se je zopet vrnil v svoje umazano stanovanje bog si ga vedi kako in po vsakdanjem čudu našel posteljo na jermenih, kamor se zavalil kar oblečen. Tu vam spi kakor polh spanje potepuhov in ctrók. Ali to spanje je kratko.

Čim zora pobeli okno in sproži med zavese v podstrešnici svoje svetle strelice, ctvori Gestas oči, se dvigne, se strese liki pes brez gospodarja, ki ga prebudi brca, pohiti niz dolgo zavojnico stopnišča in z naslado vnovič ugleda ulico, blago cesto, tolikanj uslužno pregreham ponižnih in ubožnih. Trepalnice mu mežikajo pod rahlo bodico dnevnega svita; nosnice, slične Silenovim, se mu napihujejo v jutrnjem vzduhu. Čvrst in pokončen je, noga pa mu je otrdela od stare skrnine, zato se opira ob drenovko, pri kateri je obrabil železo po dvajsetletnem klateštvu. Kajti na svojih nočnih pustclovstvih ni nikdar izgubil ne vivčka ne palice. Teda; je videti prav dober in prav srečen. Pa je tudi zares tak. Na tem svetu mu je v največje veselje, ki ga kupuje za ceno svojega spanja, hoditi po krčmah na vse zgodaj pit z delavci belo vino. Pijanska nedolžnost: to svetlo vino v bledem jutru med belimi jopiči zidarjev so čiste preproščine, ki mu kar očarajo dušo, še vedno detinsko navzlic napakam.

Nekega pomladanskega jutra pa je Gestas tako korakal od svojega brloga proti Zamorčku; tu mu je bila dana slast, da je videl, kako so se odprla vrata, nad katerimi je molela Saracenova glava iz popleskanega litega železa, in da se je približal kositrni mizi v družbi prijateljev, ki jih ni poznal: cel oddelek delavcev iz sreza Creuse, ki so trkali s svojimi čašami, govoreč o domačem kraju, in se pretirano širokoustili nalik dvanajsterim velmožem Karla Velikega. Pili so kozarček in kaj majhnega prigrizovali; kadar je komu šinila dobra misel v glavo, se je krepko zasmel in da bi jo bolje raztolmačil tovarišem, jih je močno s pestjo suval v hrbet. A starci so medtem polahko dvigali komolce in molčali. Ko so ti možje odšli na svoje delo, je Gestas zadnji ostavil Zamorčka in dospel k Dobri kutini, čije mreža v obliki suličnih osti mu je bila znana. Tudi tam je pil v ljubeznivi družčini in celo ponudil kupico dvema nezaupnima, milima stražnikoma. Nato je posetil tretjo pivnico, katere izvesek iz kovanega železa predočuje dva možica, noseča

ogromen grozd, in tamkaj mu je postregla krasna gospe Trubertova, slavna po vsej mestni četrti po svoji modrosti, moči in dobrovoljnosti. Potlej se je približal vnanjnim utrdbam in pil še pri prekapljevalcih, kjer se v mraku svetijo bakrene pipe sodov, in pri prodajalcih, pri katerih so zelene oboknice ves čas zatvorjene med dvema zaobjema z lavorikami. Nato se je povrnil v ljudnate okraje in si dal prinesiti polinkovca in tropinovca v raznih kavarnah. Ura je bila osem. Korakal je prav pokončno, umerjeno, togo in svečano; čudil se je, kadar so ga ženske, ki so gologlave in s feguljo las na tilniku hitele na trg po živila, suvale s svojimi težkimi kočarami ali kadar se je iz nenavice zadrl ob deklico, ki je stiskala v naročaj velikanški kruh. Včasi pa, kadar je šel preko nasipa, se je mlekarjev voz, kjer so plesali in peli pločevinasti vrči, ustavil toli tesno tik njega, da je začutil na svojem licu topli dih konja. Ali brez naglice je šel svojo pot, ne meneč se za kletvine podeželskega mlekarja. Kajpada mu je bila boja, zagotovljena s svibovo gorjačo, ponosna in pokojna. V notrini pa se je stari mož opotekal. Nič več mu ni preostajalo jutrne veselosti. Škrjanec, ki mu je bil zacvrčal svoje radostne gostolevke v njegovo bitje s prvimi kapljami cvičke, je bliskoma odletel in sedaj mu je bila duša meglena pustinja, koder so gavrami krakali po črnem drevju. Do smrti je bil žalosten. Od velikega gnusa pred samim seboj se mu je hotel želodec preobrniti. Glas njegovega kesanja in njegove sramote mu je vpil: «Praseci praseci! Ti si prasec!» In čudil se je temu raskščenemu in čistemu glasu, temu lepemu angelskemu glasu, ki je bil tajinstveno v njem in je ponavljal: «Praseci praseci! Ti si prasec!» Potajala se mu je neskončna želja po nedolžnosti in po čistosti. Jokal je; debele solze so mu polzele po kozji bradi. Plakal je nad samim seboj. Pochlušen besedi gospoda, ki je velel: «Jočite se nad seboj in nad svojimi otroci, hčere jeruzalemske,» je škropil grenko srago svojih oči na svojo polt, ovranočeno s sedmerimi grehi, in na svoje nespodobne sanje, zaplojene v pijanosti. Vera njegove mladosti se je poživiljala v njem, se razprezala vsa presna in vsa cvetna. Iz ustnic so mu tekale preproste molitvice. Čisto potihem je pravil: «Moj Bog, daj, da zopet postanem podoben otročičku, kakršen sem bil.» V trenutku, ko je tako detinski molil, je obstal pod cerkvenim pridvorom.

To je bila stara veža božja, nekč bela in lepa pod svojimi kamenitimi čipkami, ki so jih čas in ljudje raztrgali. Sedaj je počrnela ko sulamita in nje krasota govori samo še srcu pesnikov; bila je to hiša božja «stara in sirotna» nalik materi Franceta

Villona, ki je morda svoje dni hodila sem klečat in videla na stenah, danes pčbeljenih, naslikan raj, čigar harpe je dozdevno slišala, in pekel, kjer se kuhajo pogubljeni, kar je neznanski plašilo blago ženico. Gestas je vstopil v božji hram. Nikogar ni tu naletel, niti človeka, ki bi ti podal blagoslovljene vode, niti borne starke liki mati Franceta Villona. Zbor stolcev, urejenih v vzornih vrstah po ladji, je edini svedočil o vernosti župljanov in na videz nadaljeval skupno molitev.

V hladni in vlažni senci, ki je padala od obokov, je Gestas krenil po desni strani proti spodnjemu koncu, kjer je blizu pri dvora pred soho Device železno stojalo za sveče dvigalo kvišku svoje ostre zobe, na katerih še ni gorela nobena zaobljubljena voščenska. Tu je motril belo, mcdro in rdečkasto podobo, ki se je smehljala med zlatimi in srebrnimi srčeci, obešenimi v dar, pripognil svojo staro okorelo nogo, pretakal solze svetega Petra in pretrgoma vzdihal premile besede: «Dobra Devica, moja mati, Marija, Marija, tvoje dete, tvoj otrok, majka!» Nagloma pa je spet vstal, storil nekaj urnih korakov ter obstal pred izpovednico. Ta izpovednica iz hrastovine, porjavele po dolgem času, prepojena z oljem kakor bruna pri stiskalnicah, je bila videti poštena, pristrčna in domača nalik priletni omari za perilo. Verski znaki na uokvirjenih ploskvah, sestavljeni iz školjčnih lupin in kameničja, so spominjali na nekdanje meščanke, ki so prihajale sem kaj sklanjat svoje čepice z visokimi resami od čipek in umivat svoje gospodinjske duše v to simbolično krnico. Kamor so poklekale one, tja je Gestas pckleknil in z ustnami tik ob leseni rešetki potihoma poklical: «Oče moj, oče!» Ker se nihče ni odzval nje govemu klicu, je čisto nalahno s prstom potrkal na durce.

«Oče moj, oče!»

Otrl si je oči, da bi bolje videl skozi luknje v mreži, in se mu je zazdelo, kakor da je razložil v somraku beli koretelj svečenika.

Ponavljal je:

«Oče, oče, poslušajte me no! Izpovedati se moram, dušo si moram oprati; črna je ter umazana; gnusi in gabi se mi, tako da se mi od tega vzdiguje. Hitro, cče, kopel kesanja, kopel odpuščanja, kopel Jezusovo. Ob misli na mojo nesnago se mi srce preobrača in čutim, da bom bljuval od studa nad svojo nečistostjo. Kopel, kopel!»

Nato je počakal. Včasi se mu je zdelo, kakor da mu je roka v izpovednici dala znamenje, včasi pa ni mogel razbrati v kolibici drugega ko prazen sedež, zato je dolgo čakal. Nepremično je klečal kakor prikovan na leseno stopnico, upiraje pogled v okence,

odkoder naj bi mu bilo prišlo odpuščanje, mir, okrepitev, rešitev, nedolžnost, sprava z Bogom in z njim samim, nebeška radost, zadovoljstvo v ljubezni, najvišja blaginja. Presledkoma je mrmral nežno mledovanje: «Gospod župnik, oče, gospod župnik! žejen sem, dajte mi piti, silno sem žejen! Blagi gospod župnik, dajte mi, karkoli imate, čiste vode, belo haljo in perotnic za mojo ubogo dušo. Dajte mi pokoro in odpuščanje.»

Ker ni dobil nobenega odgovora, je jače potrkal na omrežje in dejal na glas:

«Izpoved, prosim!»

Naposled je izgubil potrpljenje, vstal je in močno tolkel z drenočavo po stenah izpovednice tuleč:

«Ohé, župnik! Ohé, kaplan!»

In kakor je govoril, je krepkeje razbijal, udarci so srdito padali na izpovednico, odkoder so vstajali oblaki prahu in ki je na te žalitve odgovarjala z ječanjem svojih starih črvojednih desák.

Vratar, ki je pometal po žagradu, je pridirjal na hrup, z zavihanimi rokavi. Čim je uzrl močja z batino, je za trenutek obstal, potlej se mu je previdno in počasi bližal kakor sluga, ki so obelili v službi najskromnejšega redarstva. Prišedši na slišaj je vprašal:

«Kaj pa bi radi?»

«Izpovedati se hočem.»

«Obsorej ni izpovedovanja.»

«Izpovedati se hočem.»

«Odidite.»

«Župnika hočem videti.»

«Čemu pa?»

«Da me izpove.»

«Župnika ni doma.»

«No, pa prvega kapelana.»

«Tudi njega ni doma. Pojdite.»

«Drugega, tretjega kapelana, četrtega kapelana, zadnjega kapelana.»

«Odidite!»

«Presneto, ali naj umrjem brez izpovedi? Saj je huje ko l. 93., bi človek mislil! Čisto majčkenega vikarja. Kaj vam mar, ako se izpovem čisto majhnemu vikarju, ki ni višji od komolca? Recite kakemu duhovnu, naj pride in me izpove. Obetam mu, da mu hočem zaupati redkejše grehe, nenavadnejše in zanimivejše, prav gotovo, od vseh onih, ki mu jih utegnejo raznizati njegove klepetave spokornice. Opozoriti ga smete, da ga prosijo k lepi izpovedi.»

«Poberite se!»

«Ampak kaj res ne razumeš, stari Barabas? Zmiriti se hočem z dobrim Bogom, ti pravim, za Boga svetega!»

Dasi ni imel veličastne postave kakor kak cerkvenik v bogati župniji, je bil ta bradničar vendarle korenjak. Popadel vam je našega Gestasa za pleča in vam ga zagnal ven.

Na cesti je imel Gestas eno samo misel v glavi, namreč vrniti se v cerkev skozi stranska vrata in, ako mogoče, prekvapiti vrtarja odzad, da bi tako zasačil kakega vikarčka, ki bi ga maral izpovedati.

Po nesreči pa je bila cerkev obdana s starimi hišami in Gestas se je brez nade na vrnitev izgubil v nerazmotnem blodišču cest, uličic, prehodov in zagat.

Ondi je stala pivnica, kjer se je ubogi skesanec namenil iskati tolažbe v pelinkovcu. Prišel je do nje. Ali hitro ga je obšel nov kes. In to potrjuje njegove prijatelje v upanju, da se bo rešil. Vero ima, preprosto, krepko in otrčsko vero. Dobrih del pa bi mu prej nedostajalo. Vendar ne kaže obupovati nad njim, saj on sam nikoli ne obupava.

Ne da bi se spuščali v znatne težkoče glede predestinacije ali razmotrivali zadevna mnenja sv. Avguština, Gotesiala, Albigencev, Wiclefovcev, Husitov, Lutra, Kalvina, Janseniusa in velikega Arnauda, splošno sodimo, da je Gestas naprej določen za večno blaženstvo.

(Iz knjige «Tok iz biserne matice» prevel A. Debeljak.)

Tone Seliškar / Orači miru

Orači, vi silni ljudje koprnečih pokrajin,
pripravite pluge, jeklena rezila za črno prst!
Solnce že pleza na obok vaših misli —
silni orači — naj stopi vodnik iz vaših vrst!

Ta, ki bo vodil najjačje rezilo,
z močno roko rezal zemljo v globino,
gnal brazde v neskončnost — ta bo vaš mož!
Silnež iz silnih! Kako vas bo vodil preko sveta!

Vse boste zorali! Spremenili pustinjo v vrt;
pripravili brazde sejalcu življenja,
ki raste iz duše vseživljenskega vrenja —
orači vi silni, pred vami beži smrt! *trajna matice!*